

... Și vreme e ca să ucizi

Firma

Cazul Pelican

Clientul

Juriul

Camera morții

Frăția

Campionul din Arkansas

Testamentul

Omul care aduce ploaia

Moștenitorii

Ultimul jurat

Partenerul

Mediatorul

Avocatul străzii

Fotbal și pizza

Un altfel de Crăciun

Apelul

Asociatul

Ford County

Mărturisirea

Litigiul

Nevinovatul

Theodore Boone: Puștiul avocat

Theodore Boone: Răpirea

Theodore Boone: Acuzatul

Calico Joe

Șirul de platani

JOHN GRISHAM

Șantajul

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GRISHAM, JOHN

Șantajul / John Grisham ; trad.: Bogdan Olteanu. –

București : Editura RAO, 2015

ISBN 978-606-609-845-8

I. Olteanu, Bogdan (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Editura RAO

Str. Bârgăului nr. 9–11, sector 1, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

JOHN GRISHAM

The Racketeer

Copyright © 2012 by Belfry Holdings, Inc.

Toate drepturile rezervate

Publicat în SUA de Doubleday, o divizie a

Random House, Inc., New York,

și în Canada de Random House of Canada Limited, Toronto

Traducere din limba engleză

BOGDAN OLTEANU

© Editura RAO, 2013

Pentru versiunea în limba română

2015

ISBN 978-606-609-845-8

CAPITOLUL I

Sunt avocat și sunt la închisoare. E o poveste lungă. Am 43 de ani și mai am de ispășit jumătate din sentința de zece ani pronunțată de un judecător federal slab și ipocrit din Washington, D.C. Mi-am epuizat toate căile de recurs și nu a mai rămas nicio procedură, mecanism, statut obscur, detaliu tehnic, portiță legislativă sau rugăciune în arsenalul meu golit. Nu mai am nimic. Deoarece știu bine legile, aș putea face ca alți deținuți care aglomerează instanțele cu teancuri de moțiuni, înscrisuri și alte documente fără rost, însă nimic din toate astea nu mi-ar fi de folos. Nimic nu m-ar ajuta. Adevărul este că nu am nicio șansă să ies de aici în următorii cinci ani, asta dacă nu pun la socoteală cele câteva săptămâni scurtate la sfârșit pentru bună purtare, iar purtarea mea a fost exemplară.

Nu ar trebui să mai spun că sunt avocat, deoarece din punct de vedere tehnic nu mai sunt. Baroul statului Virginia s-a autosesizat și mi-a ridicat licența de practică la scurt timp după ce am fost condamnat. Este scris cât se poate de clar, negru pe alb – o condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni atrage după sine excluderea din barou. Mi s-a retras licența de practică și problemele mele disciplinare au fost consemnate cu conștiinciozitate în Registrul

Avocaților din Virginia. Au fost trei excluseri din barou în acea lună, ceea ce se încadrează în media obișnuită.

Totuși, în cercul meu restrâns sunt cunoscut drept avocat de închisoare, astfel încât îmi petrec câteva ceasuri bune pe zi ajutându-i pe ceilalți deținuți cu problemele lor juridice. Le studiez cererile de apel și le înaintez moțiunile în instanță. Întocmesc testamente simple și, din când în când, câte un act de proprietate. Studiez contractele unora dintre evazionisti. Am dat chiar și statul în judecată pentru niște plângeri întemeiate, însă niciodată pentru cele pe care le consider neserioase. Și mai sunt și o grămadă de divorțuri.

La opt luni și șase zile de la începutul detenției, am primit un plic gros. Deținuții tângesc după scrisori, dar acesta era un pachet de care aș fi putut să mă lipsesc cu dragă inimă. Era din partea unei firme de avocatură din Fairfax, Virginia, reprezentând-o pe soția mea, care, în mod surprinzător, îmi intenta divorț. În decursul a doar câteva săptămâni, Dionne se transformase dintr-o soție grijulie, alături de mine la bine și la rău, într-o victimă descurajată care voia să scape din această căsnicie. Nu-mi venea să cred. Am citit documentele într-o stare de șoc absolut, simțind cum îmi tremură genunchii și cum mi se umezesc ochii, și când mi-am dat seama că o să mă podidească plânsul, m-am retras în celulă, unde nu mă vedea nimeni. Sunt multe lacrimi într-o închisoare, însă întotdeauna ascunse.

Când am plecat de acasă, Bo avea doar șase ani. Era singurul nostru copil, dar plănuiam să mai avem și alții. Calculele sunt simple, și le-am repetat de un milion de ori. El va avea șaisprezece ani când voi ieși eu de aici, va fi un adolescent în toată puterea cuvântului, iar eu voi fi ratat zece dintre cei mai importanți ani pe care îi pot avea împreună un tată și un fiu. Până pe la doisprezece ani,

băieții își venerează tații și cred că aceștia nu pot greși niciodată. L-am antrenat pe Bo la baseball și la fotbal, iar el se ținea după mine ca un cățeluș. Mergeam la pescuit și în excursii, iar uneori venea cu mine la birou sâmbătă dimineața, după un mic dejun luat împreună. El era toată lumea mea, și momentul în care am încercat să îi explic că voi fi plecat pentru multă vreme ne-a frânt inimile amândurora. După ce am ajuns în spatele gratiilor, am refuzat să-l las să mă viziteze. Oricât de mult mi-aș fi dorit să îl strâng în brațe, nu puteam îndura gândul ca băiețelul meu să-și vadă tatăl întemnițat.

Este practic imposibil să te împotrivești unui divorț când te afli la închisoare și nu poți ieși prea curând. Avea noastră, care și-așa nu fusese niciodată prea mare, s-a dus pe apa sâmbetei după ce guvernul federal a tocat-o în mod repetat vreme de optsprezece luni. Am pierdut totul în afară de copil și de loialitatea dintre noi. Copilul a rămas tare ca o stâncă; loialitatea a pierit. Dionne mi-a făcut niște promisiuni frumoase despre cum va rezista și va îndura, dar după ce am plecat, a dat cu ochii de realitatea dură. Se simțea singură și izolată în orașelul nostru. „Oamenii mă văd și sușotesc între ei“, mi-a scris într-una dintre primele ei scrisori. „Sunt atât de singură“, mi s-a plâns apoi în alta. Nu după multă vreme, scrisorile au început să fie mai scurte și tot mai rare. La fel și vizitele.

Dionne a crescut în Philadelphia și nu s-a acomodat niciodată cu viața la țară. Când un unchi de-al ei i-a oferit o slujbă, s-a grăbit să se întoarcă acasă. S-a recăsătorit acum doi ani, iar Bo, care are acum unsprezece ani, este antrenat de un alt tată. Ultimele douăzeci de scrisori pe care i le-am trimis fiului meu au rămas fără răspuns. Sunt sigur că nici nu le-a văzut măcar.

Mă întreb adesea dacă îl voi mai vedea vreodată. Cred că voi încerca să o fac, deși încă ezit în această privință. Cum dai ochii cu un copil pe care îl iubești la nebunie, dar care nici măcar nu te mai recunoaște? Nu vom mai trăi niciodată împreună ca tată și fiu. Ar fi oare corect față de Bo să se trezească deodată că tatăl său de mult pierdut se întoarce pe nepusă masă și insistă să facă parte din viața lui?

Am mult prea mult timp la dispoziție ca să mă gândesc la asta.

Sunt deținutul cu numărul 44861-127 din lagărul federal de lângă Frostburg, Maryland. Un „lagăr“ este o instituție cu securitate redusă pentru cei considerați non-violenți și condamnați la maximum zece ani de închisoare. Din motive pe care nu le-am înțeles niciodată, mi-am petrecut primele douăzeci și două de luni de închisoare într-un penitenciar cu securitate medie din apropiere de Louisville, Kentucky. În nesfârșitele hățișuri ale limbajului birocratic, acesta este cunoscut sub numele de IFC – instituție federală corecțională – și a fost un loc cu totul și cu totul diferit de lagărul de la Frostburg. IFC-urile sunt pentru persoane violente, condamnate la mai mult de zece ani. Viața de acolo era mult mai dură, deși am reușit să scap nevătămat. M-a ajutat enorm și faptul că am fost pușcaș marin la viața mea.

În comparație cu alte închisori, un lagăr este ca o stațiune. Nu există ziduri, garduri, sârmă ghimpată sau turnuri de pază, și doar câțiva gardieni sunt înarmați. Frostburg este destul de nou, iar clădirile sale arată mai bine decât majoritatea liceelor de stat. Nici nu-i de mirare: în Statele Unite se cheltuiesc 40 000 de dolari pe an pentru încarcerarea unui deținut și numai 8 000 de dolari pentru educația unui elev de școală elementară. Avem aici consilieri, manageri, asistenți sociali, infirmiere, secretare, tot

felul de funcționari și zeci de administratori, care ar avea multă bătaie de cap să explice în mod sincer cum își petrec cele opt ore de muncă pe zi. La urma urmei, e vorba de guvernul federal. Parcarea angajaților, plasată în apropierea intrării principale, este ticsită cu mașini și camionete care mai de care.

Sunt șase sute de deținuți la Frostburg și, cu câteva excepții, formăm un grup de oameni bine-crescuți. Cei cu un trecut violent și-au învățat lecția și sunt recunoscători pentru mediul civilizat. Cei care și-au petrecut întreaga viață prin închisori și-au găsit în sfârșit cea mai bună casă. Mulți dintre acești băieți de carieră nici nu vor să plece. S-au integrat atât de bine aici, încât nu se mai pot obișnui cu lumea de afară. Un pat cald, trei mese pe zi, îngrijire medicală – cum ar putea să o ducă mai bine de-atât odată ajunși pe stradă?

Nu vreau să se înțeleagă că ar fi un loc plăcut. Nu este. Sunt mulți oameni ca mine, care nici nu au visat măcar că pot ajunge cândva atât de rău. Oameni cu profesii, cariere, afaceri; oameni cu bani, familii și membri de club. În Gașca mea Albă se află Carl, un oftalmolog care și-a cam făcut de cap cu facturile de la asigurarea medicală; Kermit, un speculant de terenuri care a pus ca garanție aceleași proprietăți la mai multe bănci; Wesley, un fost senator al statului Pennsylvania care a luat mită; și Mark, un cămătar de ipotecă care a încălcat niște reguli.

Carl, Kermit, Wesley și Mark. Toți albi, cu o medie de vârstă de 51 de ani. Toți își recunosc vinovăția.

Și-apoi sunt eu. Malcolm Bannister, negru, 43 de ani, condamnat pentru o infracțiune pe care nu știu să o fi comis.

În acest moment sunt singurul negru de la Frostburg care ispășește o pedeapsă pentru fraudă fiscală. Halal distincție!

În Gașca mea Neagră, membrii nu sunt la fel de bine definiți. Cei mai mulți sunt puști de pe străzile din D.C. și Baltimore, arestați pentru infracțiuni legate de droguri, și care, odată puși în libertate, se vor întoarce pe străzi, cu numai 20 la sută șanse de a evita o nouă condamnare. Cum ar putea să răzbată în viață fără educație, fără o calificare oarecare și cu cazier?

În realitate, într-un lagăr federal nu există nici găști, nici violență. Dacă te bați cu cineva sau dacă îl ameninți, te scot pur și simplu de aici și te trimit într-un loc mult mai rău. Sunt multe ciondăneli, mai ales în privința televizorului, dar nu am văzut încă pe cineva să dea cu pumnul. Unii dintre indivizii de aici au trecut și prin penitenciarele de stat, iar poveștile pe care le spun sunt înfricoșătoare. Nimeni nu vrea să schimbe locul ăsta cu un altul.

Așa că ne purtăm frumos, în timp ce numărăm zilele. Pentru deținuții vinovați de infracțiuni de natură financiară, pedeapsa constă în umilire și în pierderea statutului social, a reputației profesionale și a stilului de viață. Pentru cei de culoare, viața într-un lagăr este mai sigură decât cea din care vin sau decât cea către care se îndreaptă. Pedeapsa lor constă într-o nouă însemnare în cazier, un alt pas spre o carieră de infractor.

Iată de ce mă simt mai degrabă alb decât negru.

Mai sunt încă doi foști avocați la Frostburg. Ron Napoli a fost ani buni avocat de drept penal flamboaant în Philadelphia, până ce l-a nenorocit cocaina. S-a specializat în narcotice și i-a reprezentat pe mulți dintre cei mai importanți traficanți și vânzători ilegali de droguri din regiunea central-atlantică, din New Jersey până în cele

două Caroline. Prefera să fie plătit în bani gheață și în cocaină, ceea ce l-a făcut să piardă totul în cele din urmă. Fiscul l-a prins pentru neplata taxelor, și acum se află la jumătatea executării unei pedepse de nouă ani. Ron nu o duce prea bine în prezent. Pare deprimat și nu vrea, sub nicio formă, să facă exerciții fizice și să încerce să-și poarte de grijă. Este tot mai gras, greoi, țăfnos și bolnav. Obişnuia să spună povești fascinante despre clienții lui și aventurile lor în traficul de droguri, însă acum stă pur și simplu în curte, cu privirea pierdută și mâncând întruna chipsuri. Cineva îi trimite bani, iar el îi cheltuiește în mare parte pe mâncare nesănătoasă.

Cel de-al treilea fost avocat este un rechin din Washington, pe nume Amos Kapp, un șmecher care știe toate dedesubturile și care și-a petrecut cariera dând târcoale tuturor scandalurilor politice majore. Eu și Kapp am fost judecați împreună și condamnați la zece ani de închisoare fiecare, de către același judecător. Au fost opt inculpați – șapte din Washington și eu. Kapp a fost mereu vinovat de câte ceva, și în mod sigur a fost vinovat în ochii juraților. Însă Kapp știa și atunci, așa cum știe și acum, că eu nu am avut nimic de a face cu conspirația, însă a fost prea laș și prea ticălos ca să spună ceva. Violența este strict interzisă la Frostburg, dar dacă aș rămâne fie și numai cinci minute singur cu Amos Kapp, i-aș suci gâtul. Știe asta și cred că i-a spus directorului închisorii de la bun început. Îl țin în aripa de vest, cât mai departe de celula mea.

Dintre cei trei avocați, eu sunt singurul dispus să-i ajute pe ceilalți deținuți cu problemele lor juridice. Îmi place munca asta. E o provocare și mă ține ocupat. De asemenea, îmi păstrează abilitățile juridice intacte, deși mă îndoiesc că voi mai avea vreun viitor ca avocat. Pot cere să fiu primit din nou în barou după ce ies, dar procedura este destul de

complicată. Adevărul e că nu am făcut niciodată cine știe ce bani din această profesie. Eram un avocat de provincie, negru pe deasupra, și doar câțiva clienți îmi puteau oferi un onorariu decent. Pe Braddock Street mai erau câteva zeci de avocați care se băteau pe aceiași clienți; competiția era dură. Nu sunt sigur ce voi face după ce scap de aici, dar mă îndoiesc foarte tare că mă voi întoarce la cariera mea juridică.

Voi avea 48 de ani, voi fi singur și, sper eu, sănătos.

Cinci ani sunt o veșnicie. În fiecare zi mă plimb de unul singur pe o pistă de alergare de la marginea lagărului, care urmează hotarul, sau „linia“, cum i se mai spune. Dacă treci de linie, se consideră că ai evadat. Deși este locul unei închisori, zona este frumoasă, iar priveliștea este spectaculoasă. Când mă plimb și admir dealurile unduite din zare, trebuie să îmi înăbuș impulsul de a merge mai departe, de a păși dincolo de linie. Nu este niciun gard care să mă oprească, niciun gardian care să-mi strige numele. Aș putea să mă fac nevăzut în codrul des, și-apoi să dispar pentru totdeauna.

Mi-aș fi dorit să existe un zid, unul de trei metri înălțime, făcut din cărămizi, cu rotocoale de sârmă ghimpată deasupra, unul care să mă împiedice să admir dealurile și să visez la libertate. Este o închisoare, la naiba! Nu putem pleca. Puneți un zid și nu ne mai ispitiți!

Ispita este mereu acolo și, oricât de mult m-aș împotrivi, jur că devine tot mai puternică pe zi ce trece.

CAPITOLUL 2

Frostburg se află la câțiva kilometri vest de orașul Cumberland din Maryland, în mijlocul unei fâșii de pământ mărginite de Pennsylvania la nord și de Virginia de Vest la vest și la sud. Dacă te uiți pe hartă, îți este limpede că această parte exilată a statului este rezultatul unei greșeli de cadastru și nu ar trebui să aparțină Marylandului, deși nu este clar unde ar trebui inclusă. Eu lucrez în bibliotecă, iar pe peretele de deasupra micului meu birou se află o hartă mare a Americii. Îmi petrec mult timp privind-o, visând cu ochii deschiși și întrebându-mă cum de-am ajuns să fiu un deținut federal într-o parte atât de îndepărtată din vestul Marylandului.

La vreo sută de kilometri spre sud se găsește orașul Winchester din Virginia, cu o populație de 25 000 de locuitori, locul unde m-am născut, am copilărit, am mers la școală, mi-am clădit o carieră și, într-un final, m-am prăbușit. Mi se zice că nu s-au schimbat prea multe de când am plecat. Firma de avocatură Copeland & Reed își continuă afacerile în același birou cu vedere la stradă în care am lucrat și eu cândva. Aceasta se află pe Braddock Street, în centrul vechi, lângă un restaurant. Numele, trecut cu vopsea neagră pe fereastră, a fost cândva Copeland, Reed & Bannister, iar firma era singura cu personal integral de culoare pe o rază de peste 160 de kilometri. Mi s-a spus că

domnii Copeland și Reed se descurcă bine, fără să prospere sau să se îmbogățească, având însă suficient de lucru ca să poată plăti cele două secretare și chiria. Cam la asta se rezuma totul și când eram eu partener acolo – trăiam de pe o zi pe alta. Când a venit „Cădere”, începusem să am serioase îndoieli cu privire la șansele mele de supraviețuire într-un orașel atât de mic.

Sunt informat că domnul Copeland și domnul Reed refuză să vorbească despre mine și despre problemele mele. Au fost cât pe ce să fie puși și ei sub acuzare, iar reputația le-a fost pătată. Procurorul federal care m-a condamnat pe mine îi viza chiar și pe cei cu cea mai mică legătură cu marea lui conspirație, ceea ce a fost cât pe ce să distrugă întreaga firmă. Infracțiunea mea a fost că mi-am ales clientul nepotrivit. Foștii mei parteneri nu comiseseră nicio dată vreo infracțiune. Regret ceea ce s-a întâmplat din atâtea motive, însă pătarea numelor lor încă mă ține treaz noaptea. Sunt amândoi trecuți binișor de șaiszeci de ani, iar pe vremea când erau tineri avocați nu au avut de înfruntat doar provocarea menținerii unei firme de avocatură într-un orașel de provincie, ci au fost nevoiți să poarte și ultimele bătălii din epoca Jim Crow a segregăției rasiale. Judecătorii îi ignorau uneori la tribunal, dându-le câștig de cauză adversarilor fără vreun temei legal. Ceilalți avocați îi tratau urât și fără profesionalism. Nu primiseră invitație de înscriere în barou. Grefierii le pierdeau uneori dosarele. Juriile formate numai din albi nu îi credeau. Și, mai rău decât orice altceva, clienții nu prea apelau la serviciile lor. Clienții de culoare. Nici un client alb nu angaja un avocat negru în anii 1970 în Sud, și lucrurile nu s-au schimbat prea mult de atunci. Însă Copeland & Reed au fost cât pe ce să dea faliment din față, deoarece persoanele de culoare credeau că avocații albi sunt mai buni. Doar printr-o

muncă asiduă și prin profesionalism au reușit să schimbe asta, cu mare greutate.

Winchester nu a fost prima mea alegere când s-a pus problema să îmi încep cariera. Am făcut Dreptul la George Mason, în suburbiile D.C.-ului din nordul Virginiei. În vara de după anul II, am avut norocul să prind un post de asistent la o firmă foarte mare de pe Pennsylvania Avenue, aproape de Capitol Hill. Era una dintre firmele acelea cu o mie de avocați, cu filiale prin toată lumea, cu foști senatori pe antet, clienți de prim rang și cu un ritm îndrăcit, care îmi plăcea la culme. Cel mai important moment a fost reprezentat de rolul de comisionar în procesul unui fost congresman (clientul nostru) acuzat că ar fi conspirat împreună cu infractorul de frate-său să primească mită de la un furnizor al Ministerului Apărării. Procesul a fost un adevărat circ, și eu am fost încântat să fiu atât de aproape de ring.

Unsprezece ani mai târziu, am intrat în aceeași sală de judecată din Tribunalul Federal E. Barrett Prettyman, în centrul Washingtonului, și am pățimit la rândul meu într-un proces.

Am fost unul dintre cei șaptesprezece asistenți în acea vară. Ceilalți șaisprezece, toți de la primele zece facultăți de Drept din țară, au primit oferte de lucru. Cum eu mizasem totul pe o singură carte, mi-am petrecut anul III de facultate încercând să-mi găsesc ceva în D.C., bătând la uși, fără a da peste vreuna deschisă. Există în permanență câteva mii de avocați șomeri pe străzile din D.C., și nu e greu să cazi pradă disperării. Am ajuns în cele din urmă prin suburbii, unde firmele sunt mult mai mici, iar slujbele și mai rare.

Într-un final, m-am întors înfrânt acasă. Visele mele de mărire fuseseră făcute praf. Domnul Copeland și domnul Reed nu aveau o afacere prea înfloritoare și în niciun caz nu